

สู่ความเป็นครู

นำเสนอเมื่อ : 22 ก.ย. 2552

คนเป็นครูที่ดี

สู่ความเป็นครู พระราชวรมณี (พระยาศรี ปรยุตโต) ได้เขียนไว้ในหนังสือ ปรัชญาการศึกษาไทย หน้า 130-131. เกี่ยวกับหน้าที่ของครู ความตอนหนึ่งว่า ?ครูเป็นสื่อชักนำ หรือเหนี่ยวนำการศึกษาให้แก่ศิษย์ ศิษย์เป็นผู้ไขประโยชน์ จากสื่อนั้นในการ ปลุกฝังการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่ตน...? ...เราเรียกหน้าที่ของครูว่า เป็นสัปทายก หรือ ศิลปทายก สัปทายก คือ อะไร สัปทายก คือผู้ให้ศิลปวิทยา หรือผู้ถ่ายทอดศิลปวิทยา หมายความว่าครูอาจารย์นั้น ทำหน้าที่ถ่ายทอดศิลปวิทยาการแก่ศิษย์ เป็นผู้สืบต่อมรดกทางวัฒนธรรม และทางปัญญาของมนุษยชาติ มนุษย์เราคนควาแสวงหาความรู้วิชาการต่างๆ ขึ้นมาแล้ว ก็มีบุคคลกลุ่มหนึ่งทำหน้าที่ช่วยกันรักษาสืบต่อไว้และแสวงหาความรู้วิชาการนั้นๆ ให้กว้างขวาง ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ครูเป็นผู้นำหน้าที่อันนี้...? หน้าที่ประการที่สอง เรียกว่าเป็นหน้าที่ของกัลยาณมิตร หน้าที่กัลยาณมิตร ก็คือการเป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้กระตุ้นเตือนในศิษย์รู้จักคิด รู้จักใช้ปัญญา ฝึกการใช้ปัญญาและรู้จักรับผิดชอบสร้างสมคุณธรรมให้เกิดมีขึ้นในตน ให้เป็นคนไม่มีทุกข์ ไม่มีปัญหาอันนี้เป็นสิ่งสำคัญ เป็นหน้าที่หลักของครู หรือหน้าที่ที่ทำให้ได้ชื่อว่าเป็นครู จะเห็นได้ว่าสาระที่พระเดชพระคุณพระราชวรมณีกล่าวถึง หน้าที่ของครูไว้สองประการสำคัญ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ สืบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและ สร้างสรรค์ปัญญาให้กับศิษย์และการเป็นกัลยาณมิตร เป็นหลักสำคัญของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครู จึงถือว่าครูเป็นผู้ให้ทางปัญญาแก่ศิษย์โดยแท้ ดังนั้น สู่ความเป็นครู หรือเส้นทางในความเป็นครูจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศิษย์ โดยพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ศิษย์เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ครูทุกคนจึงตระหนักอยู่เสมอที่จะให้ศิษย์มีความก้าวหน้ามีชีวิตที่ดี โดยหวังว่าจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมในวันข้างหน้า ครูจึงตั้งใจที่จะสั่งสอนศิษย์อย่างเต็มที่ เมื่อเป้าหมายของครูเป็นเช่นนั้น ครูจึงต้องหันมาดูแลตัวครูเป็นหลักก่อน ดังคำกล่าวที่ว่า ?การเป็น ตัวอย่างที่ดี คือการสอนที่ดี? เพราะศิษย์จะตามแบบอย่างครู ครูจึงต้องพัฒนาตนเองเริ่มตั้งแต่ใจรักเด็ก รักศิษย์ รักที่จะสั่งสอนหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่น มีความตั้งใจ เรื่องความรู้ลึกหรือเจตคติต่อความเป็นครูจึงเป็นเรื่องสำคัญ คือ เริ่มตนที่จิตใจรักที่จะเป็นครู นั่นเอง เมื่อใจรักที่จะเป็นครู เพื่อประกอบอาชีพเป็นครู จึงต้องแสวงหาทางการเป็นครูที่ดีเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็นกรอบหรือแนวทางในการปฏิบัติตน มีบทบาทอยู่ครบทุกด้าน กล่าวถึงครูดีไว้ช่วยใจจดจำได้งายว่า ดังนี้ ครูเอ๋ยครูดี จำต้องมีหลักสี่สถาน หนึ่ง ความรู้เก่งหลายวิชาการ สอง เชี่ยวชาญการปกครองต่อใจคน สาม ชำนาญการอบรมสั่งสอนศิษย์ รู้จักคิดหาอุบายให้ได้ผล สี่ ประพฤติชอบและอดทน ใครได้ผลชื่นชมนิยมเอ่ย คนเป็นครูต้องมีความรู้ เนื่องจากครูจะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้และความเป็นกัลยาณมิตร ครูจึงต้องมีความรู้อย่างน้อย 3 ด้าน คือ ความรู้ทั่วไป ในสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ความรู้ในสาขาที่สอนและความรู้ในการสอนหรือเทคนิคการสอน รวมถึงการวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การประเมินผลการสอน การใช้สื่อการสอน เป็นต้น คนเป็นครูต้องปกครองชั้นใด หมายถึง ครูจะต้องทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามแผนการสอนหรือแผนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เรียนรูรรวมกับเพื่อน และเรียนรูรรวมกับครู การปกครองชั้นในการเรียนการสอนแบบใหม่ จะเน้นบทบาทของนักเรียนที่มีความกระตือรือร้นตามความต้องการหรือความสนใจของนักเรียนมากกว่าการบังคับขู่ เขี่ย หรือการลงโทษที่เข้มงวด ครูจึงต้องมี จิตวิทยาในการปกครองชั้นว่า จะทำอย่างไรให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีความสุข เขาเรียนสม่ำเสมอ และให้ความร่วมมือกับครูในการเรียนการสอนและรักการเรียน คนเป็นครูจะต้องสอนดี การสอนให้ได้ดีต้องมีหลักการสอน เช่น 1. ต้องมีการเตรียมการสอนทุกครั้ง 2. สอนโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เช่น จิตวิทยาพัฒนาการ จิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น 3. สอนจากง่ายไปหายาก 4. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม 5. สอนอย่างมีขั้นตอน เช่นการนำเข้าสู่การเรียนรู้ การสอนประเมินผล และสรุป 6. สอนโดยใช้สื่อเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจ 7. สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8.

สอนโดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล และกลุ่ม 9.

ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนการเรียนรู้เป็นสำคัญ 10. สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ 11.

สอนให้นักเรียนได้รู้จักคิดสร้างสรรค์และคิดวิเคราะห์ 12. สอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 13.

สอนแบบสหสัมพันธ์หรือองค์รวม ฯลฯ

นอกจากการสอนแล้วครูยังต้องทำหน้าที่อบรมจริยธรรมและคุณธรรมให้กับนักเรียน

เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงการทำความดีอยู่ในศีลธรรมอันดี คนเป็นครูต้องมีความประพฤติดี

ความประพฤติของครูเริ่มตั้งแต่การแต่งกายเหมาะสมเป็นตัวอย่างในการทำความดีให้กับนักเรียนได้

มีจรรยาบรรณ การพูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ เป็นผู้นำทางความคิดและการกระทำที่ซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม

ตรงต่อเวลา เป็นต้น คนเป็นครูต้องมีความมานะอดทน

ครูต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ครู จึงต้องใช้ความใจเย็น สุขุม

รอบคอบในการสอนในการทำงานร่วมกับนักเรียน นอกจากนั้น ครูยังต้องเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับเพื่อน ครู

ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ปัญหาต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ จึงเป็นเรื่องปกติ ครูจึงต้องมีความมั่นใจในตนเอง

และมีมุ่งมั่นในการทำงานไม่ย่อท้อ ครูจะต้องเป็นผู้ให้หรือผู้เสียสละ ดังที่พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)

ท่านเรียกว่า เป็นการเปิดประตูวิญญานถือว่าเป็นหน้าที่สูงสุดของมนุษย์ใครทำได้ คนนั้นถือว่าเป็นครู

ครูจึงต้องพระเมตตาและปัญญา ปัญญาและเมตตา

คือความรู้ที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของครูแล้วก็เมตตาที่เพียงพอสำหรับอดกลั้น อดทน

ในเมื่อมันมีสิ่งชนิดนั้นเกิดขึ้น แล้วก็อยู่ด้วยความพอใจว่า เรามีโชคที่ได้มาทำหน้าที่ครู หรือแม่มีอาชีพครู

ซึ่งมีกุศล มีการบำเพ็ญการกุศล หรือได้บุญอยู่ในอาชีพนั้น?...ให้ถือว่าครูมีหน้าที่พัฒนามนุษย์

แล้วพัฒนามนุษย์นั้นมุ่งหมายถึงถึงที่สุดอย่าหยุดเสียครึ่งๆ กลางๆ

ให้เต็มไปด้วยความเป็นมนุษย์แล้วเราก็มีสติที่จะพอใจในความเป็นปวงชนบุคคลของตนเอง...?